

Notitser.

I.

Fransk-italiensk Traktat om Arbejderlovgivning.

Den 15. April 1904 afsluttedes mellem Frankrig og Italien en Konvention, som paa Grund af sit ejendommelige Indhold har Krav paa Opmærksomhed. For første Gang er det her lykkedes to Stater at tilvejebringe en gensidig Overenskomst af socialpolitisk Indhold.

Tanken om at gøre Arbejderbeskyttelsen til Genstand for internationale Overenskomster er gammel, og mange ere de Forslag, der i saa Henseende have været under Debat. Vi behøve kun at minde om Daniel Legrands Forslag til det franske Senat i 1841 og til Kabinetterne i Paris, Berlin, Wien, St. Petersborg og Turin (1857), om de fra Schweiz i 1880 og 1889 udgaaede Forsøg paa at bringe en Konference i Stand, om den kejserlige tyske Rundskrivelse af 4. Februar 1890, der løb den schweiziske Plan overende og resulterede i Berlinerkonferencen af 15. Marts 1890, om det nye (frugtesløse) Forsøg af den schweiziske Forbundsregering i 1896 — ikke at tale om de talløse Kongresbeslutninger, der i Tidens Løb have holdt Sagen i Erindring, eller om Dannelsen (i 1900) af den internationale Forening for Arbejderbeskyttelse, der siden 1. Maj 1901 har et meget energisk ledet Bureau i Basel.

Af direkte Forsøg paa at tilvejebringe Arbejderbeskyttelsestraktater af bestemt Indhold kendes kun tre: Bismarcks Underhandlinger i 1871 med den østerrigske Regering, Millerands Forhandlinger med Belgien i 1900 (begge resultatløse) og de Underhandlinger, der indlededes i 1902 fra italiensk Side, og hvoraf Resultatet nu foreligger i den fransk-italienske Konvention af 15. April 1904.

Konventionens Indhold falder i to Hovedafdelinger. Den første angaar kun de i Frankrig arbejdende Italienere og de i Italien arbejdende Franskmænd, og tager dels Sigte paa at lette Overførelsen af Sparekasse- og Alderdomsforsikrings-Indskud fra det ene Lands til det andet Lands Kasser, dels paa at gøre franske Arbejdere i Italien og italienske i Frankrig ligeberettigede med de paagældende Landes egne Arbejdere lige overfor Ulykkes- og Invaliditetsforsikringen. Efter de hidtil gældende Regler har det f. Eks. været saaledes, at hvis en italiensk Arbejder under sit Ophold i Frankrig blev dræbt ved et Ulykkestilfælde under Arbejdet, havde hans efterladte kun Krav paa Erstatning, hvis de boede i Frankrig paa det Tidspunkt, da Ulykken indtraf. Denne og flere lignende Indskrænkninger ville nu bortfalde i Henhold til Konventionens Bestemmelser. Paa Grund af den paagældende Lovgivnings Uensartethed i de to Laude ere Enkeithederne i Overenskomsten naturligvis ret indviklede, og der kan derfor ikke være Tale om at referere dem paa dette Sted. Her skal kun tilføjes, at der ikke alene er taget Hensyn til den bestaaende Lovgivning, men f. Eks. ogsaa truffet Bestemmelser, der sigte til at ordne Forholdene under Forudsætning af, at det under Forhandling værende franske Invaliditets-Forsikrings-Projekt bliver til Lov.

Den anden Afdeling af Konventionen er af større Interesse, da dens Bestemmelser synes at maatte medføre ret vidtrækkende Konsekvenser. Denne Afdeling tager i Principet Sigte paa intet mindre end at binde de to kontraherende Stater til et vist Mindstemaal af Arbejderbeskyttelse, ja paa et enkelt Punkt forpligter den ene

Part sig endog til at yde den anden Stats Arbejdere en Beskyttelse, som den ikke yder sine egne. Vi skulle først forklare dette specielle Punkt lidt nærmere.

Der arbejder i Frankrig en Mængde italienske Børn, og den Maade, hvorpaa de franske Arbejdsgivere (f. Eks. i Glasfabrikationen) skaffe sig denne billige Arbejdskraft, er ikke altid dadelfri. I stort Omfang lejes disse Børn af Agenter, som føre dem til Frankrig og saa at sige indsmugle dem i Fabrikerne paa Trods af Fabriklovens Forbudsbestemmelser. Fabriktilsynet har hidtil staaet ret virkningsløst overfor den Misbrug, der her gaar i Svang; man har kunnet konstatere en haarrejsende Dødelighed blandt disse Børn*), men komme Systemet til Livs har man ikke formaaet, bl. a. paa Grund af Vanskelighederne ved at kontrollere Ægtheden af de i italiensk Sprog affattede Aldersbeviser, der af Agenterne medgives Børnene til Forevisning for den stedlige Øvrighed. Frankrig har nu ved Konventionen forpligtet sig til at træffe virksomme Foranstaltninger til Beskyttelse af disse unge Italiener; bl. a. skal der oprettes særlige, fortrinsvis af Italienerne bestaaende Tilsynsraad. Lignende Forpligtelser har Italien paataget sig til Gunst for de i dette Land værende franske Arbejdere, men da der arbejder 200,000 Italiener i Frankrig og kun 10,000 Franskmænd i Italien, er det klart, at Profitten var paa Italiens Side. For nu af faa Overenskomsten i Stand, har det sidstnævnte Land maattet gøre en Række Indrømmelser af mere principiell, men derfor ikke mindre betydningsfuld Natur.

*) Paa det af den internationale Forening for Arbejderbeskyttelse i 1901 afholdte konstituerende Møde fremlagde Præsidenten for den italienske Sektion, Professor Toniolo, en Rapport om »Handel med italienske Børn«. Det oplystes her, at Dødeligheden blandt unge italienske Fabrikarbejdere i Frankrig udgjorde 50 pCt.! Formodentlig er dette dog ikke saaledes at forstaa, at der aarlig dør 50 pCt., men saaledes, at kun Halvdelen af dem, der udvandre, atter vende tilbage.

Der er meget betydelig Forskel mellem den franske og den italienske Fabriklovgivning. I Frankrig er Lavalderen for Børns Arbejde i Fabriker 13 Aar; Børn og voksne Kvinder maa ikke arbejde om Natten og kun 6 Dage om Ugen; Arbejdstiden for Børn og Kvinder maa ikke overskride 10 Timer daglig, og det samme gælder voksne mandlige Arbejdere, der beskæftiges i Arbejdslokale sammen med Kvinder og Børn; Tilsynet udøves af en Stab paa 121 Fabrikinspektører. I Italien var det indtil Aar 1902 tilladt at lade Børn over 9 Aar arbejde i Fabriker, efter det fyldte 12te Aar endog uden Begrænsning af Arbejdstiden; Natarbejde var kun forbudt for Børn under 12 Aar; for voksne Kvinder bestod slet ingen Indskrænkninger. Ved den italienske Fabriklov af 1902 skærpedes Reglerne betydeligt, uden at Beskyttelsen dog kom paa Højde med Frankrigs. Lavalderen sattes til 12 Aar; den daglige Arbejdstid begrænsedes for Børn mellem 12 og 15 Aar til 11 Timer, for voksne Kvinder til 12 Timer; Natarbejde blev forbudt for Kvinder og Børn, og der paabødes for disse Arbejderklasser en Hviledag om Ugen. Det Punkt, hvor den italienske Fabriklov staar mest tilbage for den franske, er imidlertid Organisation af Tilsynet, hvilket bl. a. kan skønnes deraf, at der i hele Italien kun findes to Fabrikinspektører. Det er klart, at den italienske Lov af 1902 havde al Udsigt til at blive en Reform paa Papiret, saa længe der ikke fandtes nogen virksom Kontrol, og Frankrig har da benyttet Lejligheden til at binde den italienske Regering til ret vidtgaaende Foranstaltninger paa dette Punkt: Ansættelse af et større Antal fagligt uddannede Fabrikinspektører, Udgivelse af aarlige Redegørelser om Fabriklovens Gennemførelse m. v. Desuden har Italien traktatmæssig forpligtet sig til Opretholdelse af de ved Loven af 1902 indførte Beskyttelsesregler. Naturligvis har saa til Gengæld Frankrig forpligtet sig til at opretholde den her bestaaende legale Tilstand.

Konventionens Slutningsbestemmelser aabne Udsigt

for en videre Udvikling af internationale Overenskomster paa det socialpolitiske Lovgivningsomraade. Konventionen gælder nemlig for 5 Aar, men det er fastsat, at hvis den ikke formelig opsiges fra en af Parterne, betragtes den efter Udløbet af det nævnte Tidsrum som fornyet for et Aar ad Gangen. Italien har imidlertid lovet at forberede en Nedsættelse af Arbejdstiden for voksne Kvinder til 11 Timer, og for at lægge Pres paa den italienske Regering i denne Retning har Frankrig paa Forhaand gjort Konventionens Fornyelse betinget af, at elleve Timers Arbejdsdagen for Kvinder virkelig er gennemført i Italien inden 5 Aar, dog kun for saa vidt det samme til den Tid er sket i alle til Italien og Frankrig grænsende Lande. Af disse Lande er det kun Belgien og Luxemburg, der endnu ikke have indført elleve Timers Dagen, og i hvert Fald Belgien vil være stærkt opfordret til at følge Italiens Eksempel og søge ad traktatmæssig Vej at opnaa Begunstigelser og Beskyttelse for sine talrige i Frankrig arbejdende Undersaatter; under eventuelle Forhandlinger herom vil Frankrig næppe forsømme Lejligheden til gennem Fremtvingelsen af elleve Timers Arbejdsdagen i Belgien at hindre Italien i at løbe fra sit Løfte med Hensyn til dette Punkt.

Endnu en interessant Paragraf findes i Slutningsbestemmelserne. Dersom et af de kontraherende Lande deltager i en international Konference om Afslutning af Traktater vedrørende Arbejderlovgivning, skal ogsaa det andet Land deltage. Nu har den schweiziske Regering indbudt til en saadan Konference (angaaende Natarbejde for Kvinder og Forbud mod Anvendelse af hvidt Fosfor ved Tændstikfabrikationen), og Frankrig har stillet sig gunstigt til Tanken. Italien vil da være traktatmæssig forpligtet til ogsaa at give Møde.